

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečni naročnina 6.— lir, za inozemstvo 15.20 Lir
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri pošto čekovnem zavodu: Ljubljana št. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Una nave da guerra inglese colpita a Malta

Altri 10 velivoli nemici abbattuti — In Cirenaica artiglierie avversarie efficacemente controbattute

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 12 maggio il seguente bollettino di guerra n. 709:

Sul fronte Cirenaico artiglierie nemiche sono state efficacemente controbattute. Le batterie controaeree di nostre grandi unità terrestri hanno colpito due aeroplani nemici infrantisi al suolo.

Formazioni dell'aviazione italiana e germanica hanno attaccato le basi aeree di Malta provocando incendi di notevole intensità e persistenza: gli impianti di La Valletta ed una nave da guerra nel porto, sono state pure obbiettive di una vigorosa azione dai nostri bombardieri.

Cacciatori italiani di scorta hanno conseguito nuove vittorie distruggendo in combattimento otto aeroplani: gli apparecchi nemici abbattuti dall'aviazione dell'Asse nella giornata di ieri sommano a 17. Un nostro velivolo non è rientrato.

Angleška vojna ladja poškodovana na Malti

Sestreljenih je bilo nadaljnjih 10 sovražnih letal — Učinkovito obstreljevanje nasprotnih topniških postojank

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 11. maja naslednje 709. vojno poročilo:

Na cirenaiškem bojišču je naša topništvo odločno odgovarjalo sovražnikovemu topništvu. Protiletalski topovi neke naše suhozemne enote so sestrelili dve sovražni letali, ki sta padli na zemljo.

Skupine italijanskega in nemškega letalstva so napadale letalska oporišča na Malti, kjer so nastali pogosti in dolgotrajni požari. Cilj naših bombnikov so bile tudi naprave v La Valletti in neka vojna ladja v pristanišču.

Spremljevalna italijanska lovka letala so dosegla nove zmage in so v boju uničila 8 angleških letal.

Osnovno letalstvo je večer sestrelilo 17 sovražnikovih letal. Eno naše letalo se ni vrnilo.

Dan vojske pri mornariškem poveljstvu

Z operacijskega področja, 12. maja. s. Pri poveljstvu vojne mornarice je bila na prav vojaški način praznovan dan Vojske. Glede na posebne okoliščine je bil za govornika določen korvetni kapetan Corradini, ki je pred 30 leti v Tripolisu prvič razvil italijansko zastavo. Manifestacije so se udeležili tudi poveljniki mornarice v Libiji, poveljniki zgodovinske urade mornarice ter mnogi drugi mornariški častniki.

Letalsko obleganje Malte

Angleške letalske sile niso več sposobne učinkovito zaščititi vojaške naprave na otočju

S sredozemskih fronte, 12. marca. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani). Letalsko obleganje Malte se nadaljuje. Akcije italijansko-nemških lovskih skupin so zlasti v zadnjih dneh zelo uspešne, čeprav se sovražniki včasih posreči z letali oskrbeti otočje z nekaj potrebnimi nameni. Letalsko obleganje Malte je izrednega pomena. Glede na takšni in strateški položaj italijansko-nemških letalskih sil je stanje letalskega in pomorskega oporišča na Malti v njegovi celoti sledeče:

Letalstvo si osi napada določene točke na otočku, dočim stalno obdelovane sovražne sile že tri mesece ne morejo učinkovito reagirati in se zoperstaviti italijansko-nemškemu napadu. V zadnjih dneh je bilo delovanje italijansko-nemškega letalstva izredno močno tako podnevi kakor ponoči in doseženi uspehi kažejo, da se vodi letalska ofenziva s čudovito živavostjo in z odločno taktično premočjo. V zadnjih dneh so italijanski bombniki in lovci izvedli težke napade na najrazličnejše objekte.

V nočnih akcijah so skupine bombnikov stalno napadale skupine sovražnih lovcev. Letalska in protiletalska sovražna reakcija je bila hujša kakor običajno. V teh zadnjih dneh je italijansko letalstvo, ki se je udeležilo akcij proti otoku, sestrelilo skupno 16 letal in je smatrali, da je bilo še enkrat toliko letal poškodovanih v letalskih borbah in pri bombardiranju letališč.

Predvečernjim je bombardiranje La Vallette popolnoma uspelo. Ob tej priliki je prišlo do letalske borbe, v kateri so naši lovci sestrelili 6 Spitfireov, en Beau-fighter in eno letalo tipa Demiant. Ko se je naša skupina bombnikov pripravljala za napad na važen objekt v pristanišču La Valletta, je skušala številna skupina sovražnih lovcev s koncentrično akcijo napad preprečiti. Naglo so intervenirali naši lovci ter onemogočili sovražni manever in vsilili sovražniku borbo. Do spopada s sovražnimi lovci je prišlo v višini 7000 m. Sovražni lovci so skušali približati se našim skupinam, a so jih italijanski lovci zadržali. V peklenskem ropotu strojev in orožja je bilo v nekaj minutah sestreljenih 8 sovražnih letal. Dve nadaljnji letali sta bili verjetno sestreljeni. Med tem je naša skupina bombnikov izvedla svoj napad na vojno ladjo v pristanišču in na nekatere pristaniške naprave. Povsod so izbruhnili požari in z letališč so se dvigali visoki stebri dima. Eno italijansko letalo se ni vrnilo na svoje oporišče. Nekaj letal so zadeli drobci protiletalskih izstrelkov.

Minister Riccardi v Sofiji

Sofija, 12. maja. s. Italijanski minister za devize in valute je večer ob 16. uri dospel v Sofijo s posebnim letalom. Na letališču, ki je bilo okraшено z bolgarskimi in italijanskimi zastavami, so ministra Riccardi pozdravili bolgarski trgovinski minister, zastopnik zunanje ministrstva, poveljnik sofijske garnizije, župan glavnega mesta ter visoki funkcionarji zunanje ministrstva in ministrstva za trgovino ter za finance. Navzoč je bil tudi italijanski poslanec s trgovinskim svetnikom in vse osebe poslaništva ter zastopniki nemškega poslaništva, zastopniki fašisti in italijanskih organizacij v Sofiji. Ko je minister Riccardi stopil iz letala, je vojaška godba zasvirla italijansko in bolgarsko himno. Minister je pregledal častno četo, nakar se je odpravil v hotel. V njegovem spremstvu so trije generalni direktorji ministrstva. Takoj po prihodu v mesto se je Ekse. Riccardi vpisal v dvorne knjige, nato pa je obiskal bolgarskega trgovinskega ministra, s katerim se je dolgo razgovarjal. Nato se je minister Riccardi udeležil slavnostnega zbiranja italijanske zastave za melioracije, ki je dosegla v Sofiji velik uspeh. V poslaništvu je bil prirejen v čast gostu in njegovim spremljevalcem kot zastopnikom fašistične vlade svečan obed.

Ureditev diplomatskih odnosov Bolgarije in Japonske
Sofija, 12. maja. s. Vlada je ustanovila bolgarsko poslaništvo v Tokiju in tamkaj akreditirala kot ministra Pejeva, bivšega zastopnika Bolgarije v Kairu. Minister Pejev in osebe novega poslaništva bodo odpovali na Japonsko prihodnji mesec.

Organizacija bolgarskega izvoza iz Maltio
Sofija, 12. maja. s. Z letalom je zopet odpoval v Nemčijo državni tajnik v mi-

nistrstvu za gospodarstvo dr. Landfried. V času svojega bivanja v Bolgariji se je bavil z organizacijo posebnih ustanov za predelavo bolgarskih kmetijskih pridelkov, namenjenih v Nemčijo.

Židje bodo gradili bolgarske železniške proge

Sofija, 12. maja. s. Z odredbo notranjega ministra, je bilo vpoklicanih 3300 židov, ki bodo zaposleni pri gradnji dvojne proge od Sofije do Pernika. To je prvi kontingent židov, ki je bil rekrutiran za obvezno delo. Židje morajo nositi rumen trak na roki, širok 12 cm.

Ameriško nasilje proti Franciji

Buenos Aires, 12. maja. s. Za Madagaskarjem so prišli na vrsto Martinique in ostali francoski otoki v Malih Antilih. Sovražna propaganda je, kakor običajno, sprožila najprej vesti o namerah osi glede tega ozemlja ter opozorila na dogovore med severnoameriškim in francoskimi oblastmi v Vichyju. Sedaj pa se ameriške čete že izkrcujejo na teh francoskih otokih na Karaibskem morju.

Komunistični izgredi na Kubi

Buenos Aires, 12. maja. s. Doznava so z otoka Kube, da so bile v kraju pri San Spirito pri nekem spopadu med komunisti in pristaši bivšega guvernerja pokrajine Santa Clara ubite tri osebe, 10 pa ranjeni. Policija je aretirala nad 300 ljudi in mesto nadzirajo sedaj stalne oborožene patrrole, da bi preprečile ponovitev podobnih incidentov.

Nanking, 12. maja. s. Predsednik se je vrnil z letalom iz Hsankinga.

Pohod v Birmo zaključen

Japonci le še čistijo zasedeno ozemlje in izkoriščajo dosežene uspehe

Šonan, 12. maja. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani). Operacije v Birmi so se dejansko zaključile. Sedaj se le še očistuje bojišče in izkoriščujejo doseženi uspehi. Pohod v Birmo se je zaključil s popolnim porazom Angležev. Angleški prestiz je dobil nadaljnji hud udarec in je še bolj padel v oči Indijcev in Kitajcev. London in Washington to dobro vesta in zaradi tega razširjata laži o pomorski zmagi na Karaibskem morju, ki je v resnici velik poraz. Barometer kaže slabo vreme za Angloameričane. Poraza v Birmi niso mogli zanikati, kajti zmage na kopnem se lahko kontrolirajo. V primeru Birme sta bili za priči Indija ter čungkinška Kitajska. V Birmi je japonska strategija porazila angleško.

S štirimi velikimi operacijami se je zrušil ves angleški sistem v Birmi. Prvo akcijo je izvedla japonska kolona, ki je prodrla skozi džunglo in preko gora ter se nenadno pojavila pred Lašijem ob levem boku angleških in kitajskih sil. Medtem ko so se te pripravljale na obrambo Mandalaya z juga, so jih Japonci napadli s severa in Mandalay zasedli. Drugo akcijo so izvedle številne japonske kolone, ki so prodrele v smeri proti indijski in kitajski meji. Tretjo akcijo so izvedle japonske čete, ki so zasedle Aikjah in tamkajšnje letališče. Četrto akcijo so dovršile kolone, ki so vkorakale na ozemlje Junana in prenesle vojno na Cankajskovo tla. Japonci so zasedli glavne postojanke ob kitajsko-birski meji. Zaradi odlične strateške in taktične skladnosti vseh štirih operacij so vse prometne zveze med Cankajškom in Wavelom prekinjene, dočim so odprte Japoncem vse poti, ki vodijo v Indijo in v Cankajskovo Kitajsko.

Razsulo v severni Birmi

Tokio, 12. maja. d. Zadnje vesti z bojišča v Birmi kažejo, da so tamkaj naha-jajoče se preostale angleške in kitajske oborožene sile pred popolnim razkrojem. Ne glede na razne na več točkah izvršene obkoljevalne operacije, zlasti na področju severozapadno od Mandalaya in severni meji Birme, se na podlagi zadnjih vestí lahko sklepa, da je bil sovražniku tudi presekanih umik v najbolj vzhodno indijsko pokrajino Asam, kamor bi se angleške čete še mogle rešiti. Tamkajšnje strateško važno obmejno področje med Birmo in Indijo je že v japonski posesti. Kakor je bilo že objavljeno, so japonski bombniki 8. maja izvršili prvi letalski napad na indijsko letališče pri mestu Čitangong.

V Birmi je položaj jasen

Rim, 12. maja. s. Angleška obveščevalna služba se tudi glede katastrofalnega poraza v Birmi poslužuje svojega običajnega sistema, da prikrije resnico in politične ter vojaške neuspehe z izumetničenimi zavijanjimi. O poteku operacij v Birmi je Reuter objavil sledeče poročilo:

Pooblaščen krogi v Londonu izjavljajo, da ni točnih informacij iz Birme, ki bi pojasnile tamkajšnji zmeden položaj, vse pa kaže, da se angleške čete še nadalje umikajo po dolini Nindvin. Govorijo o napadih in obkoljevanju, toda nobena informacija ne pravi, da je vojska izolirana. Vesti si nasprotujejo, zdi se pa verjetno, da Kitajci, ki so se bili v Taugij razpršili v večje ali manjše skupine, nadaljujejo z gverilsko vojno in si utirajo pot proti severu. Možno je tudi, da so sedaj v Mandalayu precejšnji oddelki Japoncev.

Reuter govori o zmedenem položaju. V resnici pa je izredno jasen. Anglokitajske čete so bile po porazih potisnjene do skrajnih mej Birme.

Bangkok, 12. maja. s. Z birmanske fronte se je izvedelo, da so japonski oddelki že predzadnji ponedeljek zasedli Budalin, 25 milj severno od Monive.

Rezultati japonskih letalskih operacij v Birmi

Tokio, 12. maja. s. Japonski glavni stan podaja pregled operacij v Birmi od pričetka sovražnosti in poročja, da so bila letalska oporišča sovražnika 126krat napadena ter je bilo uničenih 1213 motornih vozil, 333 tankov in oklopnih avtomobilov, 1543 železniških vagonov, 113 vlakov in mnogo drugega materiala. Potopljenih je bilo tudi 92 ladij.

Bombardiranje indijskih mest

Tokio, 12. maja. s. Japonska letala so napadla z izredno silo indijsko mesto Im-patoul, 70 km od birmanske meje. Tod so se skušale poražene angleške kolone umakniti proti Kalkuti. V nizkem poletu so japonska letala napadla sovražne kolone na pohodu in uničila velike množice vojnih potrebščin. Večina angleških čet se je morala zaradi neizprosne ognja iz japonskih letal skriti po bližnjih gorah.

Tokio, 12. maja. s. »Asahi« doznava z nekega japonskega oporišča v Birmi, da so japonska letala bombardirala Imphal v Asamu, kjer so se zbirale umikajoče se angleške čete, ter so jim prizadejala hude izgube.

Japonski letalski uspehi

Kanton, 12. maja. s. Vesti, ki so prispele z bojišča, pričajo, da je japonsko letalstvo prizadejalo hude izgube kitajskim in ameriškim letalskim silam, s katerimi se je spopadalo predvečernjim nad zapadnim predelom Junana. Sovražna letala so sku-

šala zadržati japonske aparate, ki so name-ravali bombardirati kitajske čete na umiku. Ob istem času je neka druga skupina japonskih bombnikov 8 krat napadla mesto Kiang v Kiangsiu ter porušila celo vrsto vojaških naprav.

Ob reki Lu

Tokio, 12. maja. s. Japonski glavni stan je objavil komunikacije o zasedbi Mitkijana, važnega strateškega centra v severni Birmi. Japonske sile so tam pregazile sovražne oddelke tudi v severovzhodni Birmi ter v južnem Junanu. Povsod so dospеле do spodnje obale reke Lu.

Ob zaključku bitke na Karaibskem morju

Tokio, 12. maja. s. Po sodbi japonskih vojaških strokovnjakov je treba bitko na Karaibskem morju smatrati za zaključeno. Zastopnik vlade je v razgovoru z novinarji obeležil veliki pomen te bitke in je naglasil, da je bil japonski službeni komunikacije, ki je bil objavljen preteklo soboto, poslednja uradna vest iz japonskega vira o tej bitki. Opozoril je tudi na severnoameriške trditve o dozeidnih velikih japonskih izgubah in je z očitno ironijo pripomnil, da sovražni viri podrobno govorijo o sovražnih izgubah, o lastnih pa ne zinejo nobene besede. Razlogi, ki so britansko propagando privedli do take taktike se lahko smatrajo za zelo zahrbtno, posebno če se primerjajo z jasnimi poročili, ki jih je takoj objavil japonski glavni stan, Zedinjene države in Anglija še niso objavile ne imen svojih potopljenih vojnih ladij, ne razredov, ki jim pripadajo. Toda tudi bitko na Karaibskem morju si bodo v Zedinjenih državah in Angliji najmanj tako dobro zapomnili kakor bitke pred Surabajo. Bata-vijo in na morju okrog Jave. Prvo znamenje tega je že splošna zmešnjava, ki se je pojavila v sovražnem taboru, posebej pa še izjave, ki jih je dal avstralski ministrski predstojnik. Tudi washingtonski komunikacije, po katerem bodo zavezniške izgube objavljene šele, ko jih sovražnik ne bo mogel več izbrabiti, je treba smatrati vsaj za edinstvenega. V ostalem, je zaključil zastopnik japonske vlade, se japonske pomorske vojske sile, niso samo spopadle s so-

Filipini dokončno zasedeni

Tokio, 12. maja. s. Zaradi poziva k predaji, ki ga je poslal po radiu vsem filipinskim in ameriškim četam general Wainright, je general Shant, glavni poveljnik ameriških sil na Mindanu sporočil japonskemu poveljstvu, da je pripravljen za predajo. Hkratu so odložili orožje tudi Američani, ki so branili otok Visayan. S predajo teh zadnjih ameriških kontingentov so Japonci dovršili popolno zasedbo Filipinov.

Ob zaključku bitke na Karaibskem morju

vražnim vojnim brodom, marveč so ga porazile in so tako objavile tudi vse podatke o rezultatih, ki so bili pri tem doseženi.

Isolacija Avstralije

Zeneva, 12. maja. s. Vesti iz Londona pričajo o mnenju avstralskih strokovnjakov, da bi utegnili Japonci ukiniti pomorske zveze med Zedinjenimi državami in Avstralijo in sledno izolirati prav v trenutku, ko bi ji pretila največja nevarnost invazije. Kar se tiče letalske in pomorske bitke na Karaibskem morju pa opozarjajo, da so zavezniški tudi po bitki na morju okrog Jave zatrdjevali, da so dosegli velike uspehe, kar pa Japoncev ni nič zadržalo od tega, da bi uspešno izvršili svojih zasnovanih operacij. Do bitke na Karaibskem morju je prišlo v predelku borb na južno zapadnem Pacifiku, bitka sama pa priča, da imajo Japonci namen spet z vso silo ojačati svoj pritisk na zavezniške na tem področju.

Vojaški kritik lista »New York Times« Baldwin meni, da bi bilo pregodaj presojati rezultate bitke na Karaibskem morju in tudi pregodaj proglašati zmago. Velik vtis so napravile tudi izjave novozelandskega ministrskega predstojnika Frazerja, ki je sprčo optimističnega razpoloženja ameriškega tiska dejal, da je Nova Zelandija ne glede na rezultate te bitke odločno pripravljena nadaljevati vojno.

Na skrajnem severu

Veliki uspehi nemških lovcev in strmoglavcev — Sovražni napadi povsod odbiti

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 12. maja. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo večer naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti so bili krajevni napadi sovražnika v deloma hudih bojih odbiti. Lastni protinapadi so bili uspešni. Na Laponskem so se izjalovili ponovni napadi sovražnika.

Letala, ki pripadajo oboroženemu izvidništvu na morju, so na črnem morju potopila v bližini Kerča trgovsko ladjo s 1300 br. reg. tonami.

Na fronti visokega severa je imel sovražnik večer v letalskih borbah poseben hude izgube. Nemški lovci so sestrelili 27 letal, med njimi 22 Hurricaneov, dočim smo izgubili samo eno lastno letalo. Oddelki bojnih in strmoglavnih letal so uničili v zalivu Lizza veliko trgovsko ladjo in uspešno bombardirali luko pri Murmansku ter razne naprave na murmanskem železnici.

V severni Afriki obojestransko izvidniško delovanje.

V luki La Valletta na Malti je bila vojna ladja, ki se je nahajala v doku, napadena z bombami težkega kalibra. Spremljajoča italijanska lovka letala so pri tem sestrelila 8 sovražnikovih letal. Nemška lovka letala so sestrelila v hudih borbah nad otokom 9 sovražnikovih letal. Dve nadaljnji sovražnikovi letali sta bili sestreljeni v severni Afriki, tako da je bilo večer uničenih v Sredozemlju 19 angleških letal.

Na morju severno od Aleksandrije je bila z bombami zažgana trgovska ladja s 5000 br. reg. tonami. Računati je z njeno izgubo.

V borbi proti Angliji je doseglo letalstvo podnevi bombne zadetke na tovarnah v Folkestonu in na nekem vojaškem letališču na južni obali otoka. Pri Faröerskih otokih je bila potopljena trgovska ladja srednje velikosti.

Podmornice so potopile, kakor je bilo že objavljeno s posebnim poročilom v ameriških vodah, na Karaibskem morju in v Mehikanskem zalivu 21 sovražnikovih trgovskih ladij s skupno 118.000 br. reg. tonami. Pri tem uspehu se je posebno odlikovala podmornica pod poveljstvom kapitana poročnika Fr. Zremerja, ki je kljub hudim lastnim poškodbam potopila štiri velike ladje s skupno 35.000 br. reg. tonami.

Uspele obrambne borbe

Berlin, 12. maja. s. Kakor se je zvedelo iz vojaških virov, so bili na osrednjem odseku vzhodne fronte predvečernjim odbiti napadi sovjetskih oddelkov, ki so jim bile prizadejane najhujše izgube. Pri nekem nemškem napadu sta bila vzeta dva kraja, ki jih je sovražnik obdal z utrdbam. Pri nadaljnjih nemških napadih je bilo uničenih 10 utrdb. V področju ob Doncu so bili odbiti posamezni napadi jacihih sovjetskih oddelkov. Vzhodno o Kurška je skupina nemških udarnih čet dosegla znatne uspehe. Uspeho jim je prodreti med sovražne postojanke in uničiti več utrdb ter se vrtniti z večjim številom ujetnikov in pre-

cejšnim plenom. Nemško letalstvo je predvečernjim uničilo 26 ter onesposobilo za borbo 11 nadaljnjih tankov.

SS na fronti

Berlin, 12. maja. s. Šef narodnosocialističnih zaščitnih oddelkov Lutze je podal novinarjem nekaj izjav o sodelovanju svojih oddelkov v sedanji vojni. Podčrtal je med drugim, da se je od 1.400.000 pripadnikov teh oddelkov od pričetka vojne pa doslej borilo na fronti 989.000 ljudi. 93 odstotkov oficirskega zbora je prav tako na fronti. V borbah je doslej padlo med drugimi 12 višjih skupinskih ter 27 brigadnih poveljnikov.

Madžarske operacije na vzhodu

Budimpešta, 12. maja. Po vestih iz vojaškega vira, so se na odseku vzhodnega bojišča, na katerem so razvrščene madžarske čete, nadaljevale ofenzivne izvidniške operacije. Sovjetsko topništvo je skušalo ovirati madžarske oddelke pri teh akcijah. Madžarski topovi pa so kmalu pripravili sovražne topniške postojanke k molku. Madžarski lovci so med tem naleteli na sovražna letala in jih prisilili k umiku. Čete, ki čistijo teren v Ukrajinskih gozdovih, so obkolile in uničile več boljševiških skupin.

S finskega bojišča

Helsinki, 12. maja. s. Na fronti pri Aunusu je finska patrulja uspešno napadla močno boljševiško postojanko. Na fronti v vzhodni Kareliji se je na odseku pri Louhiju nadaljevalo izredno živahno udejstvovanje topništva. Na nekem kraju je neki boljševiški polk s podporo topništva vseh kalibrov in letalstva izvedel večji napad. Napadalcu pa so bili zadržani pred finskimi položaji in nato s krvavimi izgubami vrženi nazaj. Kakor poroča glavni stan, je bilo delovanje topništva na Karelijski ožini izredno živahno. Finsko topništvo je razdeležilo 10 sovjetskih zgradb in taborišč ter prizadejalo hude izgube neki sovražni četi. Sovjetsko težko topništvo v Kronštadu je brez uspeha obstreljevalo finske postojanke v Finskem zalivu. Finska pehota je obšla mnogo sovjetskih patrulj in jo napadla sovražne postojanke ter se vrnila z velikim plenom. Večer ponoči je bil v Helsinkih kratek letalski alarm.

Izgube zavezniške mornarice

Buenos Aires, 12. maja. s. V Washingtonu je bilo objavljeno, da so osne podmornice v začinjenih tednih potopile ob severno ameriški obali 16 trgovskih ladij. Od akcije proti Pearl Harbournu so osne pomorske sile potopile skupno 175 ameriških trgovinskih ladij.

Buenos Aires, 12. maja. s. Ameriško mornariško ministrstvo je objavilo, da je bila ob atlantski obali torpedirana in potopljena neka angleška trgovinska ladja srednje tonaže.

Poveljnik XI. Armijskega zbor Visokemu komisarju

V odgovor na brzojavko, ki jo je Visoki komisar poslal povodom slavnosti Dneva Vojske in Cesarstva, je poveljnik XI. Armijskega zbor odgovoril Eksc. Grazioliu z naslednjo brzojavko:

»Tvoj pozdrav povodom obletnice ustanovitve Imperija in Dneva Vojske je v meni, v častnikih, podčastnikih in vojaki Armijskega zbor odjeknil čim prirneje. Svesti si zmag kakor se nikoli in trdno odločeni, da jo dosežemo, pridružujemo Tvojem klicu naš klic: Živio Kralj-Cesar, živi Duce!«

Zatamnitev od 21.30 do 5.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je na temelju lastnih odredb z dne 6. junija 1941-XIX št. 42 in 13. aprila 1942-XX št. 66 smatral, da je treba določiti nove dneve ure za zatamnitev ter je odredil:

Cl. 1. Do novih določb se je pravil o zatamniti držati od 21.30 do 5. ure.

2. Ostala določila, ki jih vsebuje odredba z dne 6. junija 1941-XIX-42, ostanejo neizpremenjena v veljavi.

Pričujoča odredba stopi v veljavo z objavo v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino«.

Ljubljana, 11. maja 1942-XX.

Visoki komisar Emilio Grazioli.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino in Poveljnik XI. Armadnega Zbora

Na podlagi razglasa z dne 24. aprila 1942-XX

dajeta na znanje:

Dne 7. maja t. l. so v kraju Srednja vas oboroženi komunisti zahrbtno napadli neki avtomobil, ugrabili in ubili italijanskega državljana profesorja Nana in nekega slovenskega državljana.

V smislu predpisov Razglasa z dne 24. aprila t. l. in ker je pretekel predpisani čas, ne da bi bili odkriti storilci zločina, je bilo odredeno, da se ustrelj 10 oseb, ki so zasledljivo krive terorističnega in komunističnega delovanja.

Bili so ustreljeni danes ob 8. uri.

Ljubljana, 11. maja 1942-XX.

General Poveljnik Visoki komisar
XI. Armadnega zbor za Ljublj. pokrajino
Mario Robotti Emilio Grazioli

Iz pokrajine Trieste

— Zatamnitev. V smislu razglasa prefekta triestinske pokrajine je od 9. maja dalje zatamnjeni čas od 21.30 do 5.

— 200 O! Te dni je bilo v Triestu že zelo toplo. Živo srebro se je vzpelo do 20 stopinj C nad ničlo.

— Dan tehnik so slovesno proslavili po vseh tehnično industrijskih in tehnično trgovskih zavodih v Triestu. Proslave so bile tudi v Monfalconu, Muggii, Fogliano, Ronchii, Opicini, Sesani, Senosecchii, Proseccu, Corgnalu in Gradu.

— Ob obletnici bitke pri Pontenovu, ki je bila 9. maja 1769 je bila v veliki avli Dantejevega liceja svečana proslava. Slavnostni govor je imel g. Dino Bertoni.

— V kavarni Spechi so sedaj redni pomladni koncerti. Sodelujejo sopranistka Bianca Zoratti, tenorist Romeo Varagnolo in baritonist Turidu Bertoli.

— Demografsko stanje. V Triestu je bilo v smislu objave mestne občine dne 9. maja 12 rojstev, 9 smrtnih primerov, pet porok.

Naše gledališče

DRAMA

Torek, 12. maja, ob 17.30: Soia za žene.

Premiera. Red Premierski

Sreda, 13. maja, ob 17.30: Zaljubljena žena. Red B.

Četrtek, 14. maja, ob 14.: Lepa pustolovščina. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. Ob 17.30: Vdova Rošinka. Red Četrtek

Molière: »Soia za žene«. Opozarjamo na premiero, ki jo danes za red Premierski. Uprizoritev obeta postati zanimivost prvega reda. To je prva Stupiceva režija Molière v naši Drami. Nova po konceptu in inscenaciji, bo predstavila v glavni vlogi Arnolda Edvarda Gregorina, Agnezo bo igrala Levarjeva, Horaca — Nakrst, Chrysalda — Vl. Skrbinšek, Orontoa — M. Skrbinšek, Alaina — Potokar, Greogetto — Kraljeva. Muzikalne intermezze bo igral pianist Bojan Adamič.

Giovanni Cenzato: »Zaljubljena žena«. Tridejanska sodebna komedija italijanskega pisatelja, ki obravnava konflikt zakonskega moža v trikotniku z ženo in ljubico. Igrali bodo: Sereno — Severjeva, Fabrizia — Nakrst, Eleno — V. Juvanovca, Agna — Gregorin, Ano — Nablouca, Alice — J. Boltarjeva, Cortinija — Peček, Antonellija — Brezgar. Režiser: prof. O. Šest. Inscenator: ing. E. Franz.

OPERA

Torek, 12. maja: zaprto.

Sreda, 13. maja: ob 16.30: Evgenij Onjegin. Red Sreda.

Četrtek, 14. maja: ob 16.30: Faust. Izven P. L. Čajkovskij: »Evgenij Onjegin«. Po daljšem premoru bodo peli to opero, katere libreto je posnet po Puškinovi pesnitvi, v sledeči zasedbi: Larina — Poličeva, Tatjana — Heybalova, Olga — Španova, Onjegin — Primožič, Lenski — Sladojčev, Gremin — Lupša, Filipjevna — B. Stritarjeva, Triquet — B. Sanci, stotnik — Škabar, Zarecki — Dolničar, Gillot — Mencin. Dirigent: A. Neffat, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf — inž. G. Jovin.

Cene domačih in uvoženih vin

Visoki Komisar je določil najvišje cene vin

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na svojo naredbo z dne 9. maja 1941-XIX št. 17 in smatrajoč za potrebno, da se določijo najvišje cene za vina domače proizvodnje in vina uvožena iz drugih pokrajin, odreja:

Cl. 1. Cene v nadrobni prodaji za vina domače proizvodnje in vina uvožena iz drugih pokrajin Kraljevine se določajo takole:

A. V sodih za oddajo v posodah, ki jih prinese stranka, liter po lir 6.50 Ljubljana mesto, 4.95 lire v drugih krajih.

Za vino, ki se prodaja v buteljkah, zaprtih strojno ali s stiskalnic, z etiketo, na kateri je zapisano ime trdnice polnilke ali vina, v zaprtih steklenicah ali opletkah (damažonke), zavarovanih morda z enološkim oljem in pokrovom steklenice ali opletke, se uporabljajo te cene: v buteljkah po 2 litra vina 16.20 lire Ljubljana mesto, 13.10 lire drugi kraji; v buteljkah po 1 liter 8.50 (6.95); v buteljkah po pol litra 5.05 (4.30); v steklenicah z vsebino 2 litrov 14.70 (11.60); v opletkah L. 6.50 za vsak liter vinske vsebine poleg pribitka L. 35 iz naslova povračila stroškov za posodo.

Za vsako alkoholno stopnjo nad 10 stopen: znaša pribitek L. 0.25 za liter. Ulomki stopnje se pri določitvi cene zaokrožajo na višjo alkoholno stopnjo.

B.

SPECIALNA VINA

V sodih za oddajo v posodah, ki jih prinese stranka, liter po: vrsta extra: 9.50 za Ljubljano-mesto, 7.95 v drugih krajih; vrsta I. 8.90 (7.30); vrsta II. 8.05 (6.50); vrsta III. 7.20 (5.65); v buteljkah po 1 liter 12.35 (10.80); v buteljkah po pol litra 7.10 (6.30); vrsta extra: v steklenicah po 2 litra z enološkim oljem 22.20 (19.10); v steklenicah po 2 litra, strojno zamašenih 22.40 (19.30); v steklenicah po 1 liter, strojno zamašenih 12.05 (10.50); v steklenicah po pol litra, strojno zamašenih 6.70 (5.90); vrsta I.: v buteljkah po 1 liter 11.75 (10.15); po pol litra 6.80 (6); v steklenicah po 2 litra z enološkim oljem 21 (18.00); v steklenicah po 2 litra, strojno zamašenih 21.20 (18); v steklenicah po 1 liter, strojno zamašenih 11.45 (9.85); v steklenicah po pol litra, strojno zamašenih 6.40 (5.60); vrsta II.: v buteljkah po 1 liter 10.90 (9.35); po pol litra 6.35 (5.60); v steklenicah po 2 litra z enološkim oljem 19.30 (16.10); v steklenicah po 2 litra, strojno zamašenih 19.50 (16.40); v steklenicah po 1 liter, strojno zamašenih 10.60 (9.05); v steklenicah po pol litra, strojno zamašenih 5.95 (5.20); vrsta III.: v buteljkah po 1 liter 10.05 (8.50); po pol litra 5.95 (5.15); v steklenicah po 2 litra z enološkim oljem 17.60 (14.50); v steklenicah po 2 litra, strojno zamašenih 17.80 (14.70); v steklenicah po 1 liter, strojno zamašenih 9.75 (8.20); v steklenicah po pol litra, strojno zamašenih 5.55 (4.75). Vino v opletkah po lir 9.50 za vsak liter vinske vsebine poleg pribitka 38 lir iz naslova povračila stroškov za posodo.

C.

VINA SPECIALNE PREDELAVE V LJUBLJANI MESTU

V sodih za oddajo v posodah, ki jih prinese stranka, liter po: 7.45 vina specialne predelave, 9.15 »gallo« ali »putto«; v buteljkah po 1 liter 10.30 (12), po pol litra 6.05 (6.90); v steklenicah po 2 litra z enološkim oljem 18.10 (21.50); v steklenicah po 2 litra, strojno zamašenih 18.30 (21.70); v steklenicah po 1 liter, strojno zamašenih 10 (11.70); v steklenicah po pol litra, strojno zamašenih 5.65 (6.50); vino v opletkah po 7.45 lire za vsak liter vinske vsebine poleg pribitka 38 lir iz naslova povračila stroškov za posodo.

V DRUGIH KRAJIH

V sodih za oddajo v posodah, ki jih prinese stranka, liter po 5.90 vina specialne predelave, 7.55 »gallo« ali »putto«; v buteljkah po 1 liter 8.75 (10.40), po pol litra 5.30 (6.10); v steklenicah po 2 litra z enološkim oljem 15 (18.30); v steklenicah po 2 litra, strojno zamašenih 15.20 (18.50); v steklenicah po 1 liter, strojno zamašenih 8.45 (10.10); v steklenicah po pol litra, strojno zamašenih 4.90 (5.70).

Cl. 2. Cene za vse vrste vin iz člena 1. obsegajo vse javne davčine, izzvenši za druge kraje občinsko trošarino.

Cl. 3. Za specialna vina in vina specialne predelave, ki se prodajajo v opletkah, v steklenicah, v opletanih buteljkah ali buteljkah, so gornje cene določene brez upoštevanja vrednosti posod, ki morajo ustrezati temle natančnim zahtevam:

a) buteljke ali opletane buteljke, strojno zamašene z dobro in popolnoma zapirajočo plutovin, s kapico in etiketo, na kateri je ime proizvajalne trdnice in ime vina, z morebitnim paskom na vratu in trdnico znamko, zavite v svilenat papirju in tulcu iz slame ali iz lepence;

b) steklenice, strojno zamašene z dobro plutovin, s kapico in prepasko, na kateri je ime proizvajalne trdnice in ime vina, z morebitnim paskom in trdnico znamko;

c) steklenice z oljem in čepkom, s kapico in prepasko, na kateri je ime proizvajalne trdnice in ime vina, z morebitnim paskom in trdnico znamko;

d) nove opletke z oljem in zamašene, s kapico in prepasko, ki ima ime proizvajalne trdnice in ime vina, z morebitnim paskom na vratu in trdnico znamko.

Cl. 4. Za vrnjeno ali ne s seboj vzeto posodo ima kupec pravico do povračila naslednjega najmanjšega zneska: za buteljko nad 2 litra 2.50 lire, za buteljko nad 1 liter 1.50 lire; za buteljko nad pol litra 1.30 lire; za steklenico nad 2 litra 1.50 lire; za opletke 1.50 lire.

Cl. 5. Koncesioniranim gostinskim obratom je dovoljeno zvišati v členu 1. skupinah A, B, C označene cene, po odbitku občinske trošarine za mesto Ljubljano v znesku 1.50 lire, za naslednje odstotke:

gostinski obrati: posebne kategorije 120%, kategorije I. 90%, kategorije II. 80%, kategorije III. 60%, kategorije IV. 50%.

Cl. 6. V skupino A spadajo vsa vina, ki niso našeta v skupinah B in C in zlasti navadna, nesortirana vina.

V skupino B — ki se deli na 4 vrste, spadajo tale sortirana vina:

VRSTA EXTRA
Bela vina: beli burgundec, rulanec, renski rizling, vse domače proizvodnje.

Rdeča vina: Barolo, Barbaresco, St. Maddalena.

VRSTA I.

Bela vina: traminec, silvanec, italijanski rizling domače proizvodnje, pinot, rizling, traminec iz Benečije, Luzana in Capri.

Rdeča vina: rdeči burgundec, kabernet in portugalka domače proizvodnje, Cattinara (in podvrste Ghemme, Lessona itd.), Carema, Grignolino, Barbera, piemontsko boljše, Valtellina (Sassella, Grumello, Inferno), Sv. Justina, kaberneti iz Benečije, klasični Chianti, Brunello iz Montalcina, plemenito vino iz Montepulciana, Savuto, Pollino.

VRSTA II.

Bela vina: Cortese, Polcevera, Coronata, Vermentino Ligure, Terlano, Soave, Treviška brda (prošek iz Valdobbiadene), Albana, Orvieto, Castelli romani (Frascati, Marino), Ravello, belo falernsko, grško iz Tufa, Fiano, Lacrima Christi secco, bejo Etna, belo elorsko, mamertinsko.

Rdeča vina: modra frankinja domače proizvodnje, Barbera piemontsko, Freisa, Nebbiolo piemontsko, Bonarda iz Astija, Valtellina (drugi pasovi), Veronska brda (Valpolcevera, Valpantena, Bardolino), Kaldarsko jezero, Chianti (Florentinska brda, Rufina, Montalbano, Sienska brda), Sangiovese iz rimskih brd, Castelli romani (Frascati, Marino), rdeče falernsko, rdeče farsko, rdeče Etna, rdeče elorsko.

VRSTA III.

Bela vina: Garganega di Gambellara, Treviška brda (Conegliano), bela z Evangejskih brd, bela z goriskih in furlanskih brd, belo vipavsko, furlansko, lisono in tokajec, laški rizling iz Benečije, Verdicchio di C. Jesi, Vernaccia iz Sv. Gimignana, belo iz Monte Carla, Bianco secco z Elbe, Castelli romani (Albanska brda, Lanuvini, Velletri, Colonna), Sansevero, Ischia, Vermentino di Gallura, Nuragus.

Rdeča vina: sortni cvček in domača črna, Dolcetto piemontsko, Brda pavezkega prekalpa (Buttafuoco, Sangue di Guida, Canneto), Teroldego di Mezzolombardo, visokodolčki Lagrein, brdska iz Merana, z Veronskih brd (drugi pasovi), Merlot z furlanskih brd, Marzemino iz Benečije, Lambrusco iz Sorbare, Chianti (Aretinska brda in Pizansko grčevje), rdeče iz Monte Carla, Castelli romani (drugi pasovi), čezansko iz Piglia, Montepulciano d' Abruzzo, Aglianico, Garganega, Taurasi, Ischia, rdeče vezuvsko, rdeče Capri, Castel del Monte.

V skupino C spadajo vina specialne predelave, sortirana in zboljšana.

Cl. 7. Izvzeta so od te ureditve peneča se vina, pelinkovci in aperitivna vina, likerska vina, vina iz suhega grozdja, muškati, vina iz sorte alente, marsala, vino santo, vina mistele, najmanj triletna stara

vin, to je iz vinskih letin 1938. in prejšnjih, zgoščeni mošti.

Cl. 8. Pri prodaji drugih nego navadnih vin, ki jih je v buteljke ali steklenice polnil vinar, je za to, da vinska vsebina dejansko ustreza imenu na etiketi in prepaski, odgovoren vinar, če le ni buteljka ali steklenica preduragena. Če pa je buteljka ali steklenica preduragena, je odgovoren dejanski imetnik vina.

Cl. 9. Če se prodajajo vina v izvornih steklenicah ali v drugih posebnih posodah z vsebino vsaj 2 litrov, morajo biti posode označene z imenom proizvajalnega podjetja, imenom vina in navedbo izvorne občine.

Če se prodajajo vina v opletkah ali sodih, morajo biti taki podatki na prodajnih listih, računih in na vsaki drugi listini, ki spremlja blago, kakor tudi na posodah samih.

Cl. 10. Pri prodaji vin kakršne koli vrste, najsi je prodajalec ali kupec kdor koli, mora jamčiti prodajalec kupcu:

a) za točno poimenovanje vina, če ne gre za navadno vino;

b) za količino, ki je dejansko v posodi.

Nadrobni prodajalec je posebej dolžan vidno označiti na posodah, v katerih se vino hrani ali prodaja, vse podatke, ki utegnejo lahko poškodati kupca o kakovosti, o natančni količini in o prodajni ceni vina. Pri prodajah količin, večjih od 20 hektolitrov, mora biti pogodba pisarna in se morajo v njej navesti vsi podatki o istovetnosti prodanega vina.

Cl. 11. Pri prodaji navadnih vin, najsi je prodajalec ali kupec kdor koli, mora jamčiti prodajalec kupcu za alkoholno stopnjo (gradacijo).

Pri prodajah, za katere mora biti pogodba pisarna (količine nad 20 hektolitrov), mora biti navedena alkoholna stopnja v pogodbi. Pri nadrobni prodaji mora biti označena alkoholna stopnja na posodah, v katerih se vino hrani ali prodaja.

Cl. 12. Prodajalci morajo imeti cenik tako izvešen, da ga občinstvo lahko vidi in ima do njega dostop.

Cl. 13. Kršitvi določb te naredbe se kaznujejo, če dejanje ni huje kaznivo, po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 z zaporom do dveh mesecev in v denarju do 5000 lir. Sme se jim začasno odvzeti obrtna pravica ali predlagati nje trajni odvzem in odrediti zablamba blaga.

Cl. 14. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana dne 6. maja 1942-XX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Zavod za zadružništvo Ljubljanske pokrajine je bil ustanovljen z naredbo Visokega Komisarja

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na zakon z dne 11-24. septembra 1937 bišve kraljevine Jugoslavije o gospodarskih združenjih, smatrajoč, da je treba zaradi tega, ker so odpadli osrednji organi, poskrbeti za dodelitev poslov njihove prisotnosti z ustanovitvijo novega zavoda, ki naj pospešuje, vzporeja in nadzira združeno gibanje v pokrajini in upoštevajoč želje združnih zvez Ljubljanske pokrajine glede ustanovitve takega zavoda, odreja:

Cl. 1. Ustanavlja se »Zavod za zadružništvo Ljubljanske pokrajine«, ki je postavljen pod nadzorstvo Visokega komisarja.

Cl. 2. Zavod za zadružništvo Ljubljanske pokrajine ima nalogo, zastopati, podpisati in štiti združne ustanove pokrajine; vzporejati njih delovanje, pospeševati njih razvoj in skrbeti za njihovo spopolnjevanje; končno pregledovati in nadzirati izvrševanje določb zakona, pravil in načel združnosti in vzajemnosti po njih.

Cl. 3. Za namene iz prednjega člena ima Zavod za zadružništvo izključno pravico opravljati pripravljanje in nadziranje, ki so ju doslej opravljale zveze gospodarskih združenj, tako da sedanje združne in združne, ki bi se ustanovile, ne spadajo več pod zakonito revizijo zvez, pri katerih so sedaj voljane.

Za združne s kreditnimi in hranilnimi posli kakor tudi glede odnošajev te vrste med omenjenimi združenji in drugimi združenji s različnim poslovanjem pa ostanejo še dalje v veljavi določbe naredbe z dne 20. decembra 1941-XX št. 182 o ureditvi kreditnih poslov.

Razveljavljajo se 1. do 6. ter 9. in naslednji odstavek člena 89 zakona bišve kraljevine Jugoslavije z dne 11-24. septembra 1937 o gospodarskih združenjih.

Sicer pa ostane nespremenjeno poslovno razmerje med združenji in njih zvezami.

Cl. 4. Če bi združne in zveze neredno poslovale, je Visoki komisar upravičen izmenjati ali razpustiti njih upravne odbore kakor tudi izmenjati, kjer so, likvidatorje ali komisarje in imenovati izredne komisarje, na katere se lahko prenesejo vse pravice

upravnih organov in skupščin vsake posamezne zadruge ali zveze.

Cl. 5. Zavod za zadružništvo se vzdržuje:

1. z obveznimi prispevki gospodarskih združenj, njih poslovnih in revizijskih zvez, ki jih vsako leto določi Visoki komisar, s prostovoljnimi prispevki poslovnih in revizijskih zvez, ki jih določijo njih upravni odbori; s povračilom revizijskih stroškov, ki jih morajo plačati pregledane združbe;

2. z odškodninami, ki jih za morebitne posebne storitve plačujejo združbe, za katere so bile opravljene.

Za leto 1942 se določajo obvezni prispevki iz št. 1 v tej višini:

a) 100 lir za vsako združbo,

b) nadaljnji prispevek po lir 0.30 za vsake 1000 lir donosne naložbe pri vseh kreditnih združenjih oziroma zneska opravljanih poslov pri drugih združenjih.

Nikakega prispevka ne plačujejo združbe za vzrejo živine, za izkoriščanje pašnikov in za izposojanje kmetijskih in stavbenih strojev.

Cl. 6. Za vse posle iz § 95 zakona bišve kraljevine Jugoslavije o gospodarskih združenjih, ki so prej spadali v pristojnost Glavne združne zveze, je pristojen Visoki komisar, ki jih lahko prenese na Zavod za zadružništvo Ljubljanske pokrajine.

Cl. 7. Zavodu za zadružništvo Ljubljanske pokrajine načeljuje predsednik, ki ga imenuje Visoki komisar, s pravicami, ki se določijo v pravilih zavoda, podpirajo pa ga drugi organi, ki se tudi določijo v pravilih, s katerimi se odredi tudi njih področje.

Predsednik zavoda se pooblašča, da predloži pravila, ki jih mora odobriti Visoki komisar in se nato objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Cl. 8. Pri prvi uporabi določb te naredbe mora poslovati predsednik ob podpori strokovnjaka, ki ga imenuje Visoki komisar in ki je upravičen sprožiti, preklepetati ali spreminjati ukrepe, katere je torej treba vse predložiti njemu v odobritev.

Cl. 9. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 30. aprila 1942-XX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:

Emilio Grazioli

Prva javna produkcija gojencev šole GM Tudi snoči je pripravil naš glasbeni naraščaj ljubitljem glasbe prijetno presenečenje

Ljubljana, 12. maja

Lepo spričevalo si je dala mladina s svojim prepričevalnim uspehom na snočni prvi javni produkciji gojencev matične glasbene šole, ki je bila prirejena v okviru pestrega proslavnega sporeda ob 60-letnici te pomembne glasbene vzgojne ustanove.

Kakor ob produkciji, ki je te dni s prepričevalnim uspehom nastopilo na njej 28 dobro izvešanih, nadarjenih gojencev in gojek, tako je matični glasbeni naraščaj pripravil tudi snoči prijetno presenečenje svojim staršem, ki so skupno s številnimi glasbenimi pedagogi in ljubitelji glasbe do zadnjega kotička napolnili malo filharmonično dvorano, toplo zadoščeno za svojimi glasbenimi vzgojitelji in učitelji. Vsa ta mladina, ki nam je tako priskočila sviral, pel in deklamirala, je razodela množico

go ljubezni do glasbe, pa tudi vname in hvalevredne prizadevnosti.

Uvodoma je zavodov zasluzni ravnatelj g. Julij Betetto spregovoril o pomenu glasbe in glasbene vzgoje ter o namenu jubilejnega glasbenega tedna. Poudarjal je, da je glasba tolažilna in bridlkih urah, vir veselja in vsakdanjem življenju. V tem je njen globoki pomen. Zato spada danes glasbena vzgoja v okvir splošne vzgoje kot njen neogibni bistveni del. In matična glasbena šola se lahko ponaša s presenetljivimi glasbenimi vzgojnimi uspehi, kar je zasluga staršev, ki v globoki zavesti o pomenu glasbe zaupajo svojo mladino matični glasbeni vzgoji, pa tudi zasluga glasbenih vzgojiteljev, ki vršijo svoje poslanstvo z neizčrpano ljubeznijo ter neutrudno marljivostjo. Gojenci in gojenke, ki s uspe-

hom absolvirajo pripravništvo, imajo dostop v srednjo državno glasbeno šolo. Pa tudi ostali goj

Večer Cvetka Golarja

Pesnik Slovenskih goric je snoži priredil drugi recitacijski večer, ki pa je bil žal zelo slabo obiskan

Ljubljana, 12. maja. Po skoro enoletnem odmoru je pesnik Slovenskih goric, pesnik narave in njegova skrivnostnega življenja Cvetko Golar, ki ga je usoda sedaj znova zanesla med nas, v mesto, kjer je nekoč preživel svoja mladostna leta, povabil kulturno Ljubljano, da prisluhne njegovemu pesniškemu oblikovanju. Ni to nepozornost do njega, ki nam je podaril toliko lepih, vse premočno znanih, živo zgovornih doživetij najskrivnostnejšega smovanja prirodnih sil, je to usoda v znaku tiste znane in resnične rečenice »Inter arma silent musae«.

Toda mehka, topla beseda pesnika, prednašana kot govornica ali peta pesem, je navzven hitro toplo zagrabila, da so živo prisluhli vsem nastopajočim. Za eno uro nas je Golar s svojo privlačno besedo posadil daleč stran od stvarnosti, nam pričaral pred oči svet, kjer je mnogo iskričev smeja, hve radosti, občutenosti iskrene bolečine, kjer preženo odživlja prirodo in se prikaže poslušalca kot človeško doživljanje. Vsi prednasalci so se potrudili in dali njegovim pesmim pravi ton, da se ni izgubila nobena niansa.

Večer je otvoril pesnik sam, ki je predstavljal dve pesmi: »Mati zemlja in »Plamenčica roža«. Topel aplavz je veljal v pozdrav njemu, kakor tudi njegovi besedi. H klavirju je nato pristopil A. Jarc, ki je občutenost zapel Volaričovo skladbo na pesem Pajkove »Pregovorjena otožnost«, nato pa Gerbič-

vo »Nihče ne ve«. Član ljubljanske drame Milan Skrbinek je prebral prečno veselo »Grozdek gre k maši« in pesem »Vijola«. Zlasti prva je izredno ugajala občinstvu s svojim otroško živahnim motivom. Jarc je zatem zelo učinkovito zapel Pavčičovo skladbo Golarjeve pesmi »Jaz nimam lepe ljubice« in bil nagradjen s toplo zahvalo. Pri tej kakor pri vseh drugih pevskih točkah je spremljal pevača na klavirju prof. Ubald Justin.

V drugem delu je najprej Skrbinek prebral »Kmetstvo svatbe« in »Javor in Majda«, pesem o vili, ki gre k poroki in povabi za starešino mogočnega Javorja. Recitiral je nato Vaclav Držaj »Balado o detetu« in »Morsko pesem«, zapel še Jarc Lajčičovo skladbo Golarjeve pesmi »Zavlela je roža« in Adamičovo skladbo Levstikove »Grešničkova molitev«. Spored je zaključil Držaj z recitacijo »Stare lipe«, drevesa ki je razpalo s svojimi naravnimi darovi, dokler ga v hudi zimi ni zadela sekira in je poneslo toploke lačnim in prezbajajočim drvarjem v otrokom.

Spored se je razvijal naglo in brez nepotrebnih odmorov. Točke recitacij in petja so bile razvrščene tako, da so vedno znova pritegovali pozornost. Navzoči so vsem sodelavcem priredili po vsaki točki žive aplavze. Ne dvomimo, da bo podobna prireditev ob primernejšem času prinesla našemu poetu krasnega dela zemlje po zaslužju polno dvorano. —zg

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16. in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA • TELEFON 22-41

Razkošen zgodovinski velfilm — velika ljubljanska drama

Navarska kraljica

Elza Merlini, Gino Cervi, Leonardo Cortese, Clara Calamai itd.

UNION • TELEFON 22-21

Izredno napet zgodovinski film

Maska Cezarja Borgia

O. Valenti, Glori in Elza B. Georgi

KINO SLOGA • TELEFON 27-30

Film skladnih melodij in lepih romantičnih doživljanj

Prva ljubezen

Leonardo Cortese, Vivi Gioi, Valentino Cortese. — Režija: Carmine Gallone.

— Loterijsko žrebanje. Bari: 31, 3, 45, 37, 21; Cagliari: 30, 86, 38, 41, 84; Firenze: 61, 27, 15, 54, 12; Genova: 80, 49, 70, 89, 17; Milano: 1, 8, 23, 78, 76; Napoli: 83, 8, 35, 55, 52; Palermo: 55, 90, 5, 72, 60; Rim: 85, 76, 50, 22, 54; Torino: 55, 87, 19, 24, 88; Venezia: 5, 35, 25, 47, 33.

— Avtomobilski nesreča. Avto trdke Ratti iz Milana je ob ostrim ovinku v središču mesta priletel po nesrečnem naključju v drevo. Pri tem se je smrtno ponesrečil šofer Ivan Tadini; pet potnikov je resno poškodovanih.

— Delo italijanskega pisatelja na bukareškem odru. Z velikim uspehom so uprizorili v bukareškem gledališču Lupta Lumina veseloigro italijanskega pisatelja C. V. Ludovicija »Tobija in muha«. Tudi kritika je italijansko komedijo navdušeno sprejela.

— Kongres evropske mladine v Firenzi. V juniju bo v Firenzi velik zbor evropske mladine iz osmih držav. Poleg predavanj bodo v okviru teh mladinskih dnevoev tudi pevski ter plesni nastopi, nadalje slikarska razstava ter dramske in operne uprizoritve.

— Napredovanje japonskega diplomatskega zastopnika pri Vatikanu. Japonski diplomatski zastopnik pri Vatikanu Ken Harada, ki je imel položaj pooblaščenega ministra, je napredoval ter je bil imenovan za poslanika. V tem svojstvu je bil včeraj sprejet od papeža Pija XII., ki je sprejel od japonskega poslanika poverilnico.

— Nemški državni tahnik dr. Landfried v Beogradu. Včeraj je prišel v Beograd državni tahnik v nemškem gospodarskem ministrstvu dr. Landfried, ki se je mučil nekaj dni v Sofiji, kamor ga je bil povabil bolgarski finančni minister Bošilov na zasedanje odbora za nemško bolgarski gospodarski promet. Na povratku v Berlin je dr. Landfried prekinil svoj polet v Beogradu.

— Mobilizacija hrvatskega kmetijstva. Po posebni zakonski določbi lahko hrvatski kmetijski minister pooblasti občinske oblasti, da mobilizirajo za pravačasno obdelovanje polja in žetev vse poljedelske stroje in traktorje ne glede na to čigavi so. Lastniki strojev morajo dati na razpolago tudi potrebna pogonska sredstva in tehnično osebje, za kar dobe primerno odškodnino.

— Pospeševanje ribogojstva na Hrvatskem. Zaradi pomanjkanja koruze, ki se rabi za človeško hrano, je ribogojstvo na Hrvatskem močno nazadovalo. Karpov so vzredili doslej v hrvatskih ribnikih okrog 2000 ton letno, zdaj je pa padlo ribogojstvo komaj na polovico. Zato so ukrenile oblasti vse potrebno, da se bo pridelovalo dovolj drugih rastlin za ribjo hrano.

Iz Ljubljane

— Lj Ledeni možje. Danes se je začela sezona »ledenih možj«, ki jo zaključijo po tradiciji 15. maja »mokra Zofka«. Ko se je včeraj skisalo vreme in je popoldne začelo deževati, smo se že bali, da nam tudi letošni »ledenjak« ne bodo prizanesli. Toda došli smo le pohleven dežek, ki so ga naši vrtnarji pozdravili, kajti zemlja na vrtovih je bila že precej suha. Davi so se oblake razpršili in posijalo je zopet solnce. Ali letošni »ledenjak« ne bodo ledeni? Če bomo zdaj opravili brez hladnega vremena, se nam ne bo treba več bati slane. Vendar še ni zanesljivo, ali se bo lepo vreme zopet ustalilo.

— Lj Na sporedu velikega solističnega koncerta, ki ga bodo izvajali odlični naši umetniki v petek, dne 15. t. m. zvečer, so dela naslednjih naših domačih skladateljev, Hoffmeister, Krek, Pavčič, Škerjanec, Ravnik Janko, Lovšetova, Michl, Lajevic in Prochazka. V ostalem so na sporedu dela Paganini, Milojčevića in Vladigerova. Dela teh avtorjev bodo izvajali solisti: Golobova, Lovšetova in Betetto, dalje pianista Anton Trost in Marjan Lipovec, violinista Leon Pfeifer in Karlo Rupek. Klavirski spremljevanje bodo oskrbeli Zarnikova, Janko Ravnik in Marjan Lipovec. Koncert bo v veliki filharmonični dvorani. Začetek točno ob 8. uri. Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Matice.

— Lj Na današnji drugi javni produkciji sole Glasbene Matice v tednu »Učite se glasbe«, bodo nastopili iz klavirskega odlaske: Potočnik Zora, Korenini Saša, Samec Janja, Škerjanec Beatrice, Lehpaer Sonja, Bartol Majda, Oster Lidijska, Bučar Tatjana, Strniša Metka, Fakin Mara. Na dveh klavirjih bodo igrali: Ahlin Cvetka ter Janežič Marija in nato še Ahlinova z Lajčevcem Aleksandrom. Iz violinskega oddelka bodeta nastopila Koritnik Marjan in Kosovinc Ivan. Iz oddelka za orkestralne instrumente (klarineti) Vebile Dušan. Iz solopeskega oddelka sopranistka Vidmar Draga. Iz deklamacije pa Fajfer Ciril ter Podgoršek Vinko. Uvodno besedo k današnji produkciji bo imel član Drame Fran Lipah. Ravateljstvo vabi starše in gojence k tej produkciji.

— Lj Navje v cvetju spet vabi ljubljancane k obisku grobov naših najbolj zaslužnih mož. Ves Gaj zaslužnih je pokrit s pisano preprogo tulipanov, narcis in mačeh, da razkrije bary očara vaškega

obiskovalca. Na tisoče in tisoče cvetov krasí naše častno pokopališče ter zgovorno kaže, kako Ljubljana časti velike može, ki so z delom in žrtvami najlepši zgled prave ljubezni do našega mesta in naroda. Nikakor torej ni resnice, kakor smo brali, da bi bila mestna občina častno pokopališče neprijetno zasidila morda s krompirjem in fižolom, pač je pa Navje zares cvetoč odraz naše piete in hvalečnosti do nesmrtnikov, ki tam med cvetjem mirno počivajo. Cvetje Navje je namreč prava razstava pomladnega cvetja, da hodijo tja prav radi tudi prijatelji vrto ter občudujejo čudeže prirode, ki krase počivališče naših najslavnijših mož.

— Lj Zadruga »Napredni tisk« opozarja svoje člane, da bo danes ob 16.30 redna skupščina.

— Lj Tretja javna produkcija gojencev sole Glasbene Matice bo na praznik, v četrtek, dne 14. t. m. ob pol 11. uri do petertek v veliki filharmonični dvorani. Na tej produkciji bo nastopil mladinski zbor sole Glasbene Matice pod vodstvom Jurija Gregorčiča, dalje šolski ansambel, ki sestoji iz štirih violin in klavirja ter ga vodi Ivančič Avgust ter šolski orkester, ki ga že veliko let vodi prof. Karel Jeraj. Na to produkcijo še prav posebno opozarjamo.

Na Vnebohod ob 16. in 18.

VESELI TEATER

— Lj Svoj jubilejni dvajseti program bo »Veseli teater« predvajal le še na praznik v četrtek ob 16. in 18. uri. Naš tekoči spored je žel pri vseh dosedanjih predstavah splošno priznanje in vzbujal salve smeja. »Skandal v Dolenjskih toplicah«, »Ljubljanski toreator«, glasbeni vložek »Čez sedem let vse prav pride« in nastop jecljavca Jurijca, vse to boste videli in s marsikaj v četrtek ob 16. in 18. uri zagnj v »Veselim teatru«. — Predprodaja na dan predstav ob 10. ure doje. dalje.

Iz pokrajine Gorizia

— Dan vojske ter imperija so proslavili tudi v Gorizi na zelo slovesen način. Stevilne prireditve so bile namenjene čim dostojnejši proslavi. Pri kostniji v Oslavi je bila maša zadušnica za padle. Pri vseh vojnih spomenikih ter pri kostnicah v Oslavi ter Redipugli so bile ves dan častne straže.

— V Kulturnem krožku v Gorizi bo koncertiral drevi znani gorizianski trio, ki ga sestavljajo pianist Colotti-Bislaich, goslač Paulin in čelist Rizzatti.

— Delavčeva smrtina nesreča. 55-letni Hermenegild Serafini iz Gemone je bil zaposlen pri cestnih delih v Lubinu pri Tolminu. Nenadno pa se je odtrgal z višine 50 m na bližnjem hribu precejšen kamen, ki je priletel naravnost v Serafinija in ga podrl na tla. Serafini je obležal s počeno lobanjo. Nezvestostga so ga prepeljali v bolnico Brigata Pavia v Gorizijo, kjer pa je siromak navzlic skrbnim prizadevanjem zdravnikov izdihnil.

— Nezgoda. 53-letni Julij Buffolin iz Vilhesse je padel z voza in si zlomil desno nogo; pri padcu z železniškega vagona si je nalomil hrbtenico 43letni železničar Ivan Zoccoletto iz Sambassa; 53-letnega Jakoba Golopa iz Temeznice pri Cirkhni je poškodoval kamen, ki se je prikohtali z občestnega hriba, ko je šel po cesti proti domu. Golob ima poškodbe po glavi in telesu. Vsi trije ponesrečenci se zdravijo v bolnici Brigata Pavia v Goriziji.

Sportni pregled

Razvoj hrvatskega nogometnega prvenstva

Nogometno prvenstvo Hrvatske doslej ni prineslo velikih borb, čemur je vzrok v veliki meri nova razdelitev klubov na skupine. V vsaki skupini je po en klub toliko močnejši, da mu drugi ne morejo ogroziti sigurnega vstopa v finalno tekmo. Tako je v prvi skupini sigurni finalist Gradjanski, kljub temu da je po pisanju hrvatskih listov v zelo slabši formi. V drugi skupini je sodelovanje v finalu zagotovljeno Concordiji, v četrti Hrvoju, dočim je največ negotovosti še v tretji skupini, kjer tekmuje največ klubov.

Spored prejšnje nedelje je dal zmago zagrebskega Gradjanskega nad Bato 5:1, dočim je v drugi skupini tekma med Haškom in Zagorcem ostala neodločena 1:1. V Osljeku je gostoval Zemun, ki je z boljšo igro podlegel domačemu »Radniku« 1:2. Na sporedu je bila tudi tekma med Viktorijo in Hajdukom. Ker pa je bila Viktorija suspendirana, je bila tekma verificirana 3:0 za Hajduka. V Banjaluki je Hrvoje premagal HBKS 3:0.

Uspeh hrvatskih boksarjev

Na povratku iz Budimpešte, kjer je hrvatska bokarska reprezentanca nastopila proti madžarski in bila porazena 4:12, so se Hrvati ustavili v Szekesfehervariju. Nastopili so kot reprezentanca Zagreba proti domačim reprezentanci, ki je nastopila pod zvočnim imenom reprezentance Podonavja. Tekmovanje se je zaključilo neodločeno 3:3. Szalay je v srednji kategoriji premagal Križca po točkah, borba med Homoljem in Sikicem v teški kategoriji je ostala neodločena, v kategoriji petelinje teže je Matič premagal Haldassya po toč-

kha, enako v peresno lahki Maglica Poszonya, v lahki kategoriji je Devčić premagal Szeleszamo, Vörös pa Križca po točkah, v polsrednji je Koscs knokautiral Tišča v I. kolu. V poltežkih se je končala borba med Hladinjem in Kapacizjem neodločeno. Neodločen izid je lep uspeh Hrvato.

Nekaj uspehov o bolgarskem kolesarskem sportu

Bolgari pripravljajo veliko etapno kolesarsko dirko »Okoli Bolgarije«. Dolžina celotne proge znaša 1400 km, kar je že znaten napor, zlasti če se pomisli, da hočejo Bolgari izvesti to dirko že sedaj na začetku sezone. Kolesarski sport je v Bolgariji zelo razvit. K temu je pripomoglo zlasti dejstvo, da mora v Bolgariji vsak lastnik kolesa, dasti ni član kolesarskega sportnega društva, plačati letno majhen doprinos v korist Bolgarske kolesarske zveze. Zveza šteje trenutno okoli 30.000 članov, med njimi okoli 2000 dirkačev.

Dirkališče je v Bolgariji 32 in jih je od teh 5 urejeno in zgrajeno po vseh sodobnih mednarodnih predpisih. Ta dirkališča so v Sofiji, Varni, Ruščuku, Pazarčiku in Plovdivu. Sofijsko dirkališče je dolgo 333 m in zgrajeno iz betona. Najmodernejše in najboljše je dirkališče v Plovdivu, ki so ga zgradili pred tremi leti.

Bolgari imajo veliko število dobrih dirkačev srednje vrednosti. Za primerjanje naj navedemo njihove uspehe v tekmovalnih s Hrvati. Bolgari in Hrvati so se sestali doslej štirikrat. Prvič je bilo l. 1931. na kolesarski Balkanijadi v Sofiji. Hrvati so nastopili brez Grgca in so zmagali Bolgari. Naslednji srečanja sta bila l. 1937. in 1938. na dveh mednarodnih dirkah. Leta 1937. je zmagal Prosenik, enako pa tudi naslednje leto, ko je zmagal v končni oeni in v vseh treh posameznih etapah. Na četrti dirki Sofija—Varna je zmagal Hrvat Grgac, Prosenik pa je bil četrti.

Možgani rasto najhitreje

Če se razvija otrok normalno, so njegovi možgani v sedmem letu že povsem razviti, po velikosti in ustroju enaki možganom odraslega človeka. Dočim rabi torej ostalo človeško telo za svoj razvoj najmanj 20 let pa še več, se razvijejo možgani popolnoma že v prvih šestih letih. Med vsemi organi človeškega telesa rasto torej možgani najhitreje.

Ali je petrolej živalskega izvora?

Dognano je, da je bilo na zemlji mnogo rib in školjk še preden se je pojavil na nji človek. Ribe in školjke so se v ogromnih množinah na svojem potovanju po neobljudeni zemlji ustavljale na gotovih krajih, kjer so končno poginile. Strohele ribe in školjke so postale izvor mineralnih olj, ki spadajo zdaj med največja naravna bogastva, brez katerih si skoraj ne moremo misliti življenja človeštva na zemlji. O tem pričajo tudi vreli petroleja ob Rdečem morju. Egiptska obala je tam večnoma koralnega izvora. Pri morju koralne čeri žive in nadaljujejo svojo rast na strani, obrnjeni proti obali pa umirajo in se suše. Tu nastaja kot razkrajalni proces koralnih živalic petrolej, ki ga črpajo domačini kar iz vodnjakov.

Dolgi lasje Merovingov

Pri Frankovski kraljevski rodbini Merovingov, ki so vladali v 6. stoletju malone vsi Franciji, so bili dolgi lasje, kakor pri Gotih, najvažnejši simbol kraljevskega dostojanstva. Člani kraljevske rodbine so že kot dečki nosili dolge lase. Po njih so se poznali tudi daljni sorodniki, če so se srečali. Kraljem iz tega rodu so segali lasje vedno do ramen, nekaterim pa celo do pasu.

Turčija je dobila novega notranjega ministra

Novi turški notranji minister dr. Tikri Tüzer je bil prav tako kakor ministrski predsednik Refik Sajdam prvotno vojaški zdravnik. Star je 58 let. Studiral je na stari šoli za vojaške zdravnike v Haydar Paši. Po dovršenih študijah je služil kot vojaški zdravnik v raznih vojaških bolnišnicah. Udeležil se je balkanske vojne, prve svetovne vojne in turških osvobodilnih bojev v letih 1920 do 1932. Med osvobodilno vojno je obrnil nase pozornost Kemal paše in že pri prvih vohitvah je bil izvoljen za narodnega poslanca. Član parlamenta je še zdaj. Pred dvema letoma je bil imenovan za generalnega tajnika republikanske ljudske stranke.

Državni izdatki Rumunije

Izdatki v rumunskem državnem proračunu za leto 1941—1942, ki se je zaključilo z aprilom, so znašali 150 milijard lejev. Od tega je bilo potrošeno za vojaške potrebe 90 milijard. V proračunu za leto 1940—1941 so izdatki znašali 35,5 milijard lejev in je od tega odpadlo na izdatke za vojaške potrebe 14,3 milijarde lejev. Predlog proračuna za leto 1942—1943 določa izdatkov za 212,7 milijarde lejev. 72 milijard lejev bo šlo za redne upravne državne izdatke in za izdatke za upravo Besarabije in Bukovine.

ZELODOLNI KRČI

so Tantalove muke — Ambrozeva medica pa Vam pregreje drobovje in prežene bolečine. Le pristno dobitve v Medarni — Ljubljana, židovska ul. 6.

STROJNIKA

in GATERISTA sprejme šuštar, parna žaga, Ljubljana, Dolenska cesta.

Umrla nam je naša ljuba mati, hči, sestra in teta, gospa

SLAVA TURK roj. TURK

vdova po kem. ing.

K večnemu počitku jo sprejmemo v sredo, dne 13. maja, ob pol 4. uri popoldne z žal, kapelice sv. Jožefa, na pokopališče k Sv. Križu. Sv. maša zadušnica bo v petek 15. t. m. ob 7. uri jutraj v cerkvi sv. Petra.

LJUBLJANA, dne 11. maja 1942.

TONE, sin; ANA, mati; VLADO, PAVLA por. DR. GORIČAR, brat in sestra — ter ostalo sorodstvo.

Vzgoja japonske mladine

Glavno je oblikovanje osebnosti — Čaščenje prednikov — Mladinski pokret zakoreninjen v preteklosti

V Berlinu se je mudil nedavno ravnatelj Nemškega kulturnega zavoda v Tokiu vladni svetnik Donah. Novinarjem je podal daljšo izjavo o razmerah na Japonskem zlasti o japonski mladini. Veliki uspehi Japonske so nedvomno posledica morale njenega naroda, izražene najbolj v vzgoji mladine.

Japonska mladina vzgojena v vojaškem duhu

Ce je Japonska v prejšnjem stoletju široko odprla vrata zapadu, se je vendar znala obvarovati vseh škodljivih vplivov evropske civilizacije. Kar koli je dobila uporabnega iz tujine, vse je znala takoj prilagoditi svojim razmeram. To velja zlasti za vzgojo mladine. Kakršne koli pobude je dobila Japonska iz Evrope, načela vzgoje njene mladine so ostala nespremenjena. Na dveh stebrih sloni ta vzgoja: na načelu moralne krepitve in v najtesnejši zvezi s tem na ljubezni do domovine, v kateri se izraža najvišja morala. V pogledu moralne vzgoje japonske mladine je zanimivo, da se ne ravna po nobeni veri. Vera in šola sta na Japonskem ločeni. Mesto verske vzgoje zavzema moralna vzgoja. To je glavni predmet in vsi drugi predmeti se morajo ravnati po njem. To načelo izvira iz starojaponskega pojmovanja, da je vsa umetnost in vsa znanost samo sredstvo za izpolnitev človeka kot moralnega bitja.

Glavni cilj vzgoje

Cilj japonske šole ni vzgajati v pogledu znanja enostransko izsolanih ljudi, temveč oblikovanje osebnosti. To načelo je izraženo v cesarskem reskriptu o vzgoji, ki ga je izdal cesar Mei 30. oktobra 1890 in ki velja še zdaj. V prvem delu reskripta se govori na splošno o cesarjevi skrbi za podložnike, drugi del pa obravnava ljubezen otrok in zvestobo podložnikov kot temeljni viri vsakega Japoncea. Tretji del prikazuje v podrobnosti, da je izpolnjevanje teh dolžnosti najlažja počastitev prednikov. Četrti in zadnji del opozarja na to, da se tudi cesar sam drži teh načel kot obveznih in da vzpodbuja s svojim zgledom ves narod k posnemanju.

Največje vrline Japoncev

V cesarskem reskriptu kot glavni vrline Japoncev označeni ljubezen do otrok in državljanska zvestoba sta samo različen odraz enega in istega navedenega stališča v praktičnem življenju. V čaščenju prednikov, v misli, da je vsa japonska država ena sama velika družina ter da iz-

virata cesar in ljudstvo iz skupne korenine, se ti odrazi tesno spajajo. K vsaki japonski hiši spada domači oltar, pred katerim časte ljudje umrle prednike. Pred vsako jedjo darujejo prednikom jestvine in pijače, kakor da bi še živeli. Dragocena darila položijo vedno na domači oltar, preden jih sprejme ta ali oni član rodbine. Vsaka obletnica smrti prednikov se lepo praznuje. V vsaki japonski hiši navajajo otroke že zgodaj k čaščenju prednikov. Otrokom pripovedujejo o njihovih slavnih delih, da vzbude v njih spoštovanje do prednikov. Spoštovanje staršev je ena izmed blagodejnih posledic čaščenja prednikov. Starši so v gotovem smislu konkretno vtelesenje prednikov in izpolnjevanje otroških dolžnosti do njih je torej važen in neobhodno potreben del čaščenja prednikov. Otroci morajo starše brezpogojno ubogati, obenem pa vsestransko skrbeti za njihovo srečo in blagostanje.

Predniki, starši in otroci

To dokazuje, kako važno vlogo igra na Japonskem očetova hiša, v nji pa zlasti mati kot vzgojiteljica otrok. Moralni pouk v šoli pripomore samo, da dozori seme, posejano v očetovi hiši. Ker je pa ves narod ena sama velika družina in ker zavzema v nji cesar očetovo mesto, se izpolnjuje čaščenje lastnih prednikov s čaščenjem cesarjevih. Eoginja sonca Amaterasu uživa kot prednica cesarske hiše nad Japonci največje spoštovanje in nji posvečeno svetišče Kodaijingu v pokrajini Ize, je versko središče vsega japonskega naroda. Kljub pa časti prednike, vidi v cesarju njihovo vtelesenje, saj so še lastni predniki izkazovali isti dinastijski zvestobo, tako da pomeni zvestoba do cesarja obenem čaščenje lastnih prednikov. Tako se zaključuje krog. Kakor pa morajo otroci brezpogojno ubogati starše, tako pomenijo na drugi strani otroci največji zaklad družine. Najbolj je v Japonski v častih prvorojeni sin. Tudi za medsebojno razmerje bratov in sester je odločilna starost. Mlajši otroci morajo vedno spoštovati in ubogati starejše brate in sestre. Za nepisan zakon velja, da se morajo otroci tudi po tem, ko so polnoletni, v vseh važnih življenjskih vprašanjih ravnati po nasvetu svojih staršev.

Šola samo izpolnjuje vzgojno delo staršev. Na zunanje se japonske šole ne razlikujejo mnogo od evropskih. Splošno obvezen je obisk takozvanih nižjih ljudskih šol, ki imajo po šest razredov, tako da jih dovrši mladina s 12 letom. Iz nižjih ljudskih šol preide mladina v višje, ki imajo po 2 razreda. Obisk teh pa ni obvezen. Tudi višje šole se dele v dve skupini. Višja šola prve skupine (hugakko) ima pet razredov, druge skupine (hokkoko) pa 7 razredov. Srednja vrsta šol odgovarja približno našim gimnazijam ali višjim realkam. Tudi strokovno šolstvo je visoko razvito. Ker je nacionalna misel že od nekdaj merodajna pri vzgoji japonske mladine in ker v tem pogledu ni bilo nikoli nobene spremembe, se je lahko japonski mladinski pokret že od nekdaj tesno naslanjal na šolo.

Mladinski pokret

Začetki japonskega mladinskega pokreta segajo zelo daleč nazaj. Že v časih Tokugawe so bile na Japonskem mladinske organizacije, toda samo za dečke in mladeniče. Pozneje je bilo za razvoj japonskega mladinskega pokreta dolga leta merodajno skavstvo. Japonska mladina je imela svojo mladeniško zvezo, zvezo mladeničev Rdečega križa, zvezo mladinskih društev gakuio in vsedrjavno zvezo fantovskih društev. Že v teh zvezah je igral

skoz važno vlogo. Povsod je prirejala mladinska sportna tekmovanja. Za najboljše tekmovalce je bil prirejen vsako leto 3. novembra, ko počasti japonski narod spomin cesarja Meie, na stadionu temu cesarju posvečenega svetišča v Tokiu sportni dan. Leta 1942. je bila pa ustanovljena vse-drjavna zveza fantovskih društev. Tri leta pozneje so dobila tudi dekleška društva svojo zvezo.

Japonka z otrokom

Odločilni korak v osredotočenju japonskega mladinskega pokreta je bil pa storjen leta 1940., ko je postala osrednja mladinska organizacija državna in je bila podrejena prosvetnemu ministrstvu. Pristop je prostovoljen, toda že zdaj je organizirana v zvezi pretežno večina japonske mladine. Organizacija šteje okrog 7 milijonov članov. V kolikor je v nji organizirana šolska mladina, se organizacija

350 jajc znese dobra kokoš na leto

Kokoš ima v sebi zarodke za 3500 do 4500 jajc

Neki naravoslovec je dejal nekoč, vse življenje izvira iz jajca. Glede piščancev je to gotovo točno. Kolkoli sedi na jajcih 20 do 21 dni, potem se pa izležejo piščanci. Lepo jih je gledati kako se počasi izmota iz jajčnih lupin. Ta prizor je bil ljudem tako močan simbol vsega ključnega življenja, da se niso več mogli misliti praznovanja prihodnosti brez priruhov in ljubkih piščancev. Kadar se skrivajo piščanci pod toplo perje kolkoli, postane slednja kot mati pogumna in napade vsakogar, kdor se približa njenemu zarodu.

Nelzerno je jajčno bogastvo kokoši. Že kot piščanček prinese kokoš na svet organe z zarodi 3.500 do 4.500 jajc. Seveda se pa vsi ti zarodki ne razvijejo v jajca. V najboljšem primeru znese kokoš letno 200 jajc. O posebno dobrih kokoših je znano, da znese celo do 350 jajc letno. Največ jajc znese kokoš v drugem letu, v tretjem pa že manj. Zato ni vredno rediti kokoši starih od tri do štiri leta, čeprav žive do 10 let ali pa še več. Zelo dobre kokoši so leg-hornke. Te kokoši so prišle k nam iz italijanskega pristaniškega mesta Livorna. Zal pa se te kokoši ne obneso s tem, da rade neso jajca, temveč tudi rade letajo. Idealne kokoše pasme nimamo. Dobre lastnosti pri kokoših so vedno združene s slabimi in tako so rejci vedno navezani na izbiro.

Najčudovitejše poglavje v reji kokoši je njihovo poreklo. Lahko bi rekli, da so ljudje redili prve kokoši zaradi njihovih jajc. Vse domače kokoši izvirajo od južnoazijske bankiva-kokoši, ki pa znese malo jajc in sicer samo 10 do 12 na leto, dokler živi na prostem, če jo pa držimo ujeta, pa sploh ne nese več. Naravoslovci pa domnevajo, da Malajci v starih časih niso redili kokoši zaradi jajc, temveč zaradi borbenih petelinov, da so prirejali petelinje borbe. Šele pozneje so postali pozorni na samice in njihova jajca. Druga teorija pa vidi v petelinih žive budilke. Karavane v vročih krajih žrva so morale izrabljati zgodnje jutranje ure za svojo pot. Že pred jutranjo zarjo je bilo treba kreniti na pot

tesno naslanja na šolo. Učiteljstvo imenuje večino tudi voditelje mladinskih organizacij. Še važnejša vloga kakor v šoli pa pripada organizirani mladini izven nje pri izobrazbi delavske mladine. Ustanovljena je bila posebna voditeljska organizacija, ki ma v Tokiu veliko poslopije, v katerem se vzgajajo mladi voditelji.

V pogledu organizacije same se je japonska državna mladinska organizacija precej naslonila na Hitlerjevo mladinsko organizacijo v Nemčiji. Med obema organizacijama so bili navezani prijateljski stiki. Hitlerjeva mladinska organizacija ima na Japonskem svojega zastopnika v osebi višjega pokrajinskega vodje Schulza. V letih 1938/39. so zastopniki nemške mladinske organizacije posetili Japonsko.

Največjo važnost polaga japonska mladinska organizacija na telesno vzgojo; zato z vso vlogo goji vse panoge sporta. Zanimivo je, da stopajo zadnja leta vedno bolj v ospredje stare japonske sportne panoge, zapopadene v glavnem v tem, kar poznamo pri nas pod imenom jujitsu. Vsaka teh sportnih panog zahteva največje duševno osredotočenost, zlasti sabljanje, ki ga vežba japonska mladina s bambusovimi palicami in ki služi obnem duhovni izobrazbi. Pospeševanje starih sportnih panog dokazuje, kako se Japonska vedno bolj oklepa starih virov svoje moči. V središču duhovno moralne vzgoje stoji japonski svetovni nazor z njegovimi tremi stebri. Prvi stebel je pot bojevnika (bušido), drugi pot vladarja (kodo), tretji pa pot bogov (šinto). Značilnosti vojskarskega vojaške žilavosti, samozatajevanje in preziranje smrti. Te vrline so pokazali japonski vojski v polni meri v sedanjih vojni. Vladarjeva pot obsega pripravljenost vsega naroda, posvetiti vse svoje sile cesarju. V poti bogov je pa zasidran verski čut Japoncev. Tu imata svoje korenine čaščenje prednikov in oboževanje cesarja.

Japonski mladinski pokret se naslanja na te stebre japonskega svetovnega nazora, in deluje v starojaponskem duhu ne glede na to, da se v marsikaterem pogledu naslanja na sodorne organizacije v inozemstvu, posebno na nemško. Pri vsem vplivu, ki ga ima inozemstvo na japonsko mladino, živi le ta svoje samoniklo japonskim razmeram in japonskemu duhu odgovarjajoče življenje. Z delom v duhu sedanjosti je vkorinjena japonska mladinska organizacija trdno v preteklosti in v tem je največja njena moč.

zalo na nekakšno decentralizacijo ameriškega bankarstva, kar pa seveda ne pomeni, da bi bila kriza omiljena ali celo odstranjena.

Študentje bodo rezali šoto

Letos poleti bodo danski visokošolci prvič v večjem obsegu porabili počitnice za rezanje šote. Odbor akademskih organizacij v Kopenhagnu je namreč sklenil poskrbeti v lastni režiji za vse kurivo, kar ga bo porabila univerza, tehnična visoka šola in dijaški dom. V ta namen je najela večje zemljišče, kjer bodo študentje pod strokovnim vodstvom rezali šoto. Od začetka maja do konca septembra bo delalo 65 študentov v dveh posadah dnevno od 4. do 20. Tako upajo narezati 5.000 ton šote.

Celo mesto iz soli

Nekateri puščave so tako bogate na soli, da je postala sol tam celo gradbeni material. Soli pa ne morejo spravljal brez velikih stroškov na površje in tudi iz nje zgrajena poslopja ne morejo obstajati, če duže. Oba pogoja sta pa izpolnjena v puščavah. V rokopisu arabskega pisatelja Ibn Saída, shranjenega v pariški narodni knjižnici, je zapisano: V Sahari je solna palača Hisen al-Meh, zgrajena iz magrebske soli. Početniki in karavane, namenjeni v Sudan, se zalagajo tu s soljo. Tudi raziskovalec Valentin Ferdinand je pripovedoval o celih saharskih vaseh, zgrajenih iz soli. Mesto Taghara je vse zgrajeno iz soli — stene, vrata, hiše in strehe. To so seveda starejši viri, a v novejšem času ne slišimo ničesar o solnih palačah ali celo mestih. Pač pa še zdaj izvažajo letno iz Sahare 20.000 velbdolnih tovorov soli.

Nekaj o svinčniku

Svinčnik so poznali ljudje že v srednjem veku. O tem priča Theofilov rokopis iz 950. V 16. stoletju so našli v Borowdalle v Angliji rudnik grafit. Prvotno so rezali iz grafitne drobne palice, s katerimi so pisali. Pozneje so začeli palčice vlagati v les in tako so nastali prvi svinčniki. Borowdallski svinčnik pa je imel mnogo slabih strani. Bil je neenakomerno trd, imel je razne mineralne primesi, najslabša njegova stran pa je bila ta, da je bil zelo drag. Zato so začeli iskati grafit tudi drugod.

Neki nürnberski izdelovalec svinčnikov je začel l. 1767 uporabljati češki grafit. Svinčnik je prodiral čedalje bolj med široke sloje, ko je bil odkrit nov način priprave grafitu. Drobni grafitni prašek so pomešali z glino, potem so pa palčice iz te zmesi žgali. Tako so začeli izdelovati svinčnike enakomerno trdote, iz žgane zmesi grafitne praška in gline so lahko izdelovali svinčnike različne trdote. Pri tem načinu izdelovanja svinčnikov se je odklopal zlasti ustanovitelj sedanje industrije svinčnikov v Budjejevičah Josef Hardtmuth. Leta 1802 je izdeloval že 50.000 svinčnikov letno.

Davek na vojne dobičke v Nemčiji

V govoru na skupščini Državne banke je nemški gospodarski minister W. Funk naznanil nekaj novih davčnih ukrepov, o katerih je potem finančni podtajnik F. Reinhardt dal v izjavi v Hamburgu zanimive podrobnosti.

Kakor znano je pred letom državni komisar za določanje cen odredil, da morajo industrijska podjetja plačati državi določene vsote svojih izrednih dobičkov. Ta ukrep je bil sedaj spremenjen v davčno obliko. V bodoče industrijskim podjetjem ne bo več treba naznanjati višine svojih dobičkov. To bodo ugotavljali finančni uradi ob določanju dohodninskega in družbenega davka. Nova davčna oblika se bo uporabljala samo na dobičke industrij, ki so lani prekoračili vsoto 30.000 mark. Kot vojni dobički so označeni vsi tisti, ki so od l. 1938 višji za več kakor 50 odstotkov. Ta povisek je bil dovoljen zaradi znatnih drugih davčnih bremen, ki so naložena industrij. Davek na vojne dobičke znaša za industrijska podjetja in za javne družbe 25 odstotkov, za delniške družbe pa 30 odstotkov.

Dohodninski davek skupno z vojno določenimi v večini primerov znaša 55 odstotkov, pri zakonih brez otrok 60, pri samcih na 65 odstotkov. Kolikor se bo dohodek smatral kot vojni dobiček, se bodo odnosi odstotki dvignili na 80, 85 oziroma 90 odstotkov. Prav tako se bo povečal družbeni davek.

Poklon

»Te dni sem prebral vaš roman.«
»Tako? Moj zadnji roman?«
»Da, upam.«

Obnovite naročnino!

B. Perowne:

59

Dr. Torridon igra za vse

Roman

Nekako okrog devetih so se bila vrata njegove sobe odprla. Upal je, da bo zagledal Saída, pa je bil Gouverne.

»Zelo mi je žal, dragi doktor, da nisem utegnil priti prej. Moral bi vam bil poslati zajtrk v sobo, a sem imel toliko opravkov... in, da povem po pravici, pozabil sem... Ali bi hoteli iti z menoj?«

Na okno se ni niti ozrl; sicer je bilo pa zaprto in zapahnjeno. Iz sobe, kjer je ležal Jožef, se je bil vrnil Roy po isti poti, kakor je bil prišel. Zaspali ni bil mogel. Do malce pred razsvitkom se je Jožefu ves čas bledlo, in Roy je v svoji sobi do konca vlekel na uho in premišljeval.

Spotoma, ko je spremljal Gouverna v sobo z maloštevilnim, težkim pohištvom, se mu je bila porodila misel, ki je pa še ni mogel oceniti, koliko je vredna.

Lačen, žejen in neobrit se je navdušeno lotil kave in kruhkov. Zajtrkala sta molče, ako izzamemo šest časnika, ki ga je čital Gouverne. Roy Torridon je opazil, da se kriminolog spet in spet vrača na prvo stran, in je ugal, ali tam morda poročajo o smrti Irene Steuartove, vendar pa ni mogel videti napisov.

Nato je Gouverne zložil list, ga spravil v žep, si na kolenih odvezal tobačni mehur in zvil cigareto. Nazadnje je pogledal na tenko zlato uro, rekoč:

»Ta mah škakava nekoga, ki mora vsak hip priti. Prišel bo skozi stranski vhod. Saíd preži nanj iz neke sobe na koncu hodnika. Nikake ovire ni, da ne bi bili vi navzočni.«

»Venomer same skrivnosti!« je pomislil Roy. Toda obraz mu je ostal ravnodušen in rekel ni drugega kakor: »Cigareti mi je zmanjkalo. Bi mi hoteli posoditi svoj mošnjak?«

Gouverne mu ga je podal. V tem, ko si je zvil cigareto, je Torridon še naprej skrivaj opazoval Francoza, ki je zdaj živčno hodil po sobi sem ter tja.

Gouverne je bil videti resno vznemirjen. Velike roke, ki jih je držal na hrbtu, so se mu nehoma krčile in razklepale. Zdjaci je obstal pred oknom, kakor bi prisluškoval. Nato je jel spet nestrno hoditi po sobi.

»Kdor koli je tisti, ki bo prišel,« je pomislil Roy, »vsekako gre za nekaj zelo važnega.«

Kdor koli je bil, Royu ni mogel priti prehitro. Predolgo je bil za vabo v tej igri. Ves čas so bili ravnali z njim kakor s kmetom pri šahu. Zato je kar koprnel, da bi mogel tudi sam udariti, in to z vso močjo.

Toda rad bi bil videl, da bi Gouverne prenehal s svojo vznemirljivo hojo sem ter tja. Roveve ustnice so bile trdo stisnjene, ko je nazadnje potrkal na vrata: bil je mož v modri bluzi, s podnosom v roki.

Pospravil je ostanke zajtrka in pri odhodu tiho zaprl vrata za seboj.

Gouverne je kar naprej hodil po sobi. Čedalje bolj pogosto je jemal uro iz žepa in gledal nanjo. Ura je bila s tenkim usnjemim jermenom pripeta k zaleku njegovega suknjiča. Cakanje je postajalo Rouu nezno, živci so se mu trgali od napetosti. Mahoma pa se vrata odprla, in Saíd je pogledal v sobo.

Tedaj je Gouverne z dolgimi koraki krenil proti vratom, stopil na hodnik in zaprl vrata za seboj. Roy, ves v poplahu, je bil vstal. Ona dva sta stala za vrati in tiho govorila. Nato so se vrata spet odprla, in moža sta se vrnila v sobo.

Gouverne je s čudnim izrazom v očeh pogledal Roya in rekel:

»Dva prihajata, doktor Torridon.«

Bilo je, kakor da ga je minil ves nemir. Sedel je na stol ob desni strani okna in si jel docela mirno zvijati cigareto. Roy je ostal pokonci, z rokama prekrižanima in s hrbtom proti oknu. Egipčan je slonel ob zidu, nekoliko na levo od vrat. Njegova drža je bila malomarna, toda črne oči so se mu za hipec ujele z Royevimi.

S hodnika so se začeli koraki visokih petá po opečnatem tlaku, nato je potrkal na vrata in Egipčan je odrevel.

»Naprej!« je rekel Gouverne s svojim globokim glasom.

Vrata so se odprla in Roya je prikoval pogled na Marijo Brookbyjevo, ki je stopila v sobo. Tliko da

je videl Brookbyja, ki je vstopil tik za njo, in bliskovito kretnjo Haálala Saída, ko je izvil Lionela samokres in se jel nato počasi odmikati, mereč mu naravnost v čelo.

»Dobro!« je mirno rekel Gouverne, spravil tobačni mehur v žep ter vstal in pogledal Marijo. »Nisem vas pričakoval, gospodična,« je rekel in ji ponudil stol; »bodi kakor koli, dobro mi došli. Prijateljica moje hčerke je zmerom dobro došla. Izvolite sesti, prosim.« Obrnil se je k Brookbyju. »Tudi vi, gospod, izvolite sesti. Zastran te-le — tako govorec je vzel Brookbyjevo pištolo Saídu iz roke — »pa mislim, da je ne potrebujemo. Pri pametnem razgovoru nima orožje kaj opraviti.«

In samokres je izginil v žepu njegovega suknjiča. »Pri pametnem razgovoru,« je ponovil in sedel. »Toda mučnem, Zakaj ste privedli nečakinja, gospod Brookby?«

Brookby je bil ostal pokonci. Saíd ga je napeto opazoval. Brookby je vzel iz žepa platinasto cigaretnico. Roke so mu drhte.

»Med svojo pošto sem davi našel pisemce,« je izpregovoril. »Podpisano je z imenom kriminologa Carigueta. ki me vabi, naj pridem k njemu neutegoma, ako želim zvedeti, kdo je morilec Irene Steuartove in kateri lopov je minulo poletje pokradel ob vsej rivijeri toliko dragotin. Bodite Cariguel ali ne... na Ranporu ste se predstavljali za Gouverna... a vsekako sodim, da ste pisec tega sporčila.«